

Som en slags fortsättning på/komplement till *Vägrandets dynamik* som *riff-raff* gav ut publicerar vi här en äldre text av Gilles Dauvé, författad 1977 under pseudonymen Jean Barrot som efterord till en ny upplaga av Kautskys bok *Marxismens tre källor*, som tyvärr inte fanns med i antologin.

Denna essä diskuterar förhållandet mellan Kautsky och Lenin, och synen på förhållandet mellan arbetarklassens rörelse, teorin, medvetandet och avantgardeorganisationen. En klassisk diskussion och kritik av (kautskyismen-) leninismen som här framställs lika kort som klargörande.

f.k. april 2005

RENEGATEN KAUTSKY OCH HANS LÄRJUNGE LENIN

GILLES DAUVÉ

för kommunism 2005

Renegaten Kautsky och hans lärjunge Lenin

av Gilles Dauvé (aka Jean Barrot)
1977

för kommunism, april 2005

forkommunism@yahoo.se

översättning: PHFK

Ingen egendomsrätt till översättningen,
men ange källan.

för kommunism är ett projekt för spridandet av kommunistiska idéer i syfte att vara en del av diskussionen bland militanta arbetare och andra om en revolutionär strategi.

för kommunism representerar inga andra än sig själva, utan är bara en bland många röster i arbetarklassen. Projektet handlar inte om att skola utan för att ge sitt blygsamma bidrag till undanröjandet av ideologiska hinder i klasskampen. Det viktigaste medlet för detta är dock arbetarnas självständiga *verkliga* kamp.

För arbetarklassens befrielse – upphävandet av sig själv som klass och med det hela mänsklighetens befrielse – behöver vi inget självutnämnt ledarskap i form av (för-) medlande partier eller fackföreningar. För vår befrielse måste vi organisera oss självständigt i kamp och lita till vår egna kollektiva förmåga; organisering och tillit som skapas i och som ett resultat av kamp. Kommunismen är den verkliga rörelse som upphäver sakernas kapitalistiska tillstånd.

Vad som gäller i nuläget är att som *en* del i arbetarklassen kämpa tillsammans med våra kamrater som jämlikar. Allt som stärker självtilliten och självaktiviteten, som stärker arbetarna som klass skall stödjas och uppmuntras. Allt som hämmar det samma, som ökar passiviteten och tilltron till auktoriteter i stat, fack och partier måste i alla lägen motarbetas.

Marxismens tre källor: Marx' historiska arbete är bevisligen av historiskt intresse. Kautsky var tveklöst den Andra internationalens viktigaste tänkare och hans parti, Tysklands socialdemokratiska parti, var det mäktigaste. Kautsky, ortodoxins skyddsängel, ansågs över närapå hela världen som den mest initierade experten på Marx' och Engels' arbeten och han var deras mest privilegierade uttolkare. Kautskys ställning vittnar därför om en hel epok i arbetarrörelsen och är bara i och med detta värd att lära känna. Vi uppehåller oss här vid en central fråga för den proletära rörelsen: förhållandet mellan arbetarklassen och den revolutionära teorin. Kautskys svar på denna fråga utgjorde grundvalen för alla de partier som utgjorde den Andra internationalen, dess praktik och organisation. Dessa inkluderade Rysslands socialdemokratiska parti, och dess bolsjevik-fraktion, som var en ortodox medlem fram till 1914, det vill säga fram till Internationalens kollaps inför första världskriget.

Den teori som Kautsky framlade i den texten kollapsade emellertid inte samtidigt som Andra internationalen. Snarare tvärtom, den överlevde och utgjorde på samma sätt basen för den Tredje internationalen genom förmedlingen "leninismen" och dess stalinistiska och trotskistiska anleten.

Leninismen: en biprodukt från kautskyismen!

Leninismen, en biprodukt från kautskyismen! Detta kommer att förfära dem som känner Kautsky från de smädelser som haglat mot honom från bolsjevismen och i synnerhet från Lenins pamflett, *Den Andra internationalens bankrutt och renegaten Kausky*, och dem som endast känner till om Lenin det som anses vara bra att veta om honom i de kyrkor och kapell som de frekventerar.

Och då definierar ändå själva titeln på Lenins pamflett tydligt hans förhållande till Kautsky. Om Lenin kallar Kautsky för renegat så är det uppenbart att han tycker att Kautsky tidigare följde den sanna läran, för vilken han nu anser sig själv vara den enda kvalificerade försvararen. Långt ifrån att kritisera kautskyismen, som han visar sig vara oförmögen att identifiera, så ägnar sig Lenin åt att förebrå sin tidigare mästertänkare för att ha förrätt sina egna läror. Oavsett hur man ser på det så var Lenins brott på samma gång både sent och ytligt. Sent, eftersom Lenin hade underhållit de djupaste illusionerna om den tyska socialdemokratin och som han förstod först efter att "förräderiet" var genomfört. Ytligt, eftersom Lenin ämnade bryta in i imperialism- och krigsproblematiken utan att gå in på de underliggande orsakerna till det socialdemokratiska förräderiet i augusti 1914. Dessa orsaker hängde samman med själva naturen av de partierna och deras förhållande till det kapitalistiska samhället på samma sätt som till proletariatet. De förhållandena måste själva föras tillbaka till själva kapitalets och arbetarklassens rörelse. De måste förstås som en fas i proletariatets utveckling och inte som något som står öppet för att förändras av en minoritets vilja, inte ens av ett revolutionärt ledarskap oavsett hur medvetet det än råkar vara.

Det är från detta som den nuvarande betydelsen av den teori stammar och som Kautsky utvecklar i en synnerligen sammanhängande form i sin pamflett och som utgör själva skapandet av hans tänkande genom hans liv. Lenin tog upp denna teori och utvecklade den så tidigt som 1900 i *De omedelbara målen för vår organisation* och senare i *Vad bör göras?* 1902,

i vilken han vidare citerar Kautsky utförligt och mycket gillande. 1913 tog Lenin åter upp dessa idéer i *Marxismens tre källor och beståndsdelar* i vilken han utvecklar samma teman och på sina ställen använder sig av Kautskys text ord för ord.

Dessa idéer vilar på en torftig och ytlig historisk analys av Marx' och Engels' förhållande till sin tids intellektuella liksom till arbetarrörelsen. De kan sammanfattas i några få ord och några citat kommer att vara tillräckligt för att avslöja dess substans: "En arbetarrörelse som är spontan och berövad all teori som växer fram i de arbetande klasserna emot den uppåtstigande kapitalismen är oförmögen att utföra något revolutionärt arbete".

Det är även nödvändigt att lyfta fram vad Kautsky kallar förenandet av arbetarrörelsen och socialismen. Nu: "Socialistiskt medvetande idag (!) kan endast växa fram på basis av en djup vetenskaplig kunskap... Men bäraren av vetenskapen är inte proletariatet utan de borgerliga intellektuella; ... sålunda är det socialistiska medvetandet något som bibringas proletariatets klasskamp från utsidan och inte något som växer fram spontant inom den". Dessa ord från Kautsky är enligt Lenin "i grunden sanna".

Det är klart att denna mycket eftertraktade förening av arbetarrörelsen och socialismen inte kunde genomföras på samma sätt i Tyskland som i Ryssland eftersom förhållandena var olika. Men det är viktigt att se att bolsjevismens djupa divergens på organisationsområdet inte var resultatet av olika grundläggande uppfattningar utan snarare uteslutande från applicerandet av samma principer i olika sociala, ekonomiska och politiska situationer.

Faktum är att socialdemokratin skulle komma att hamna, inte i en ständigt större förening av arbetarrörelsen och socialismen, utan i ständigt tätare förening med kapitalet och bourgeoisie. Liksom för bolsjevismen som, efter att ha varit som en fisk i vattnet i den ryska revolutionen ("revolutionärerna är i revolutionen som fiskarna i vattnet"), på grund av besegrandet av revolutionen slutade med en fullständig fusion med statskapitalet, administrerat av en totalitär byråkrati.

Leninismen fortsätter emellertid att jaga sinnet hos många mer eller

mindre godsinnade revolutionärer som söker efter recept med möjligheten att lyckas. Övertygade om att de tillhör "avantgardet" eftersom de besitter ett "medvetande", emedan de endast besitter en felaktig teori, kämpar de energiskt för ett förenande av de två metafysiska monstrositeterna "en spontan arbetarklassrörelse, som berövats all teori" och ett avkroppsligat "socialistiskt medvetande".

Denna inställning är helt enkelt voluntaristisk. Om nu, som Lenin sa, "ironi och tålmod är revolutionärens huvudsakliga kvaliteter", så är "otålighet opportunistens huvudsakliga källa" (Trotskij). Den intellektuelle, den revolutionäre teoretikern behöver inte oro sig över att ansluta sig till massorna, eftersom om hans teori är revolutionär, så är han redan ansluten till massorna. Han behöver inte "välja proletariatets läger" (det är inte Sartre som säger detta, det är Lenin) eftersom han, för att tala klarspråk, inte har valmöjligheten. Den teoretiska och praktiska kritiken som han bär på är bestämd av det förhållande han har till samhället. De kan bara frigöra sig från denna passion genom att ge efter för den (Marx). Om han "har valmöjligheten" så är det på grund av att han inte längre är revolutionär och att hans teori redan har ruttnat. Problemet med penetrerandet av revolutionära idéer som de fördelar i arbetarklassens miljö, förändras helt och hållet av den miljön...; när de historiska omständigheterna, maktbalansen mellan de stridande klasserna (i huvudsak bestämd av kapitalets autonomiserade rörelse), förhindrar varje revolutionärt framsprickande på historiens scen från proletariatets sida, så gör de intellektuella det samma som arbetaren: vad de kan. De studerar, skriver, ger sina verk tillkänna så gott de kan, vanligtvis tämligen dåligt. När Marx studerade på British Museum, var han, som en produkt av proletariatets historiska rörelse, sammankopplad, om inte till arbetarna så åtminstone till proletariatets historiska rörelse. Han var inte mer isolerad från arbetarna än vilken arbetare som helst är isolerad från resten. I viss grad begränsar tidens omständigheter sådana relationer till de som kapitalismen tillåter.

När proletariatet å andra sidan formerar sig som klass och på ena eller andra sättet förklarar krig mot kapitalet så har de inget behov

överhuvudtaget av någon som bringar dem *kunskap* innan de kan göra detta. Genom att själva, under de kapitalistiska produktionsför-hållandena, inte vara något annat än variabelt kapital så är det tillräckligt att vill förändra sin situation, oavsett i hur liten utsträckning, för att de omedelbart befinna sig i problemets kärnpunkt, något som de intellektuella kommer att ha vissa svårigheter att nå. I klasskampen är revolutionären varken mer eller mindre i kontakt med proletariatet än tidigare. Men den teoretiska kritiken smälter då samman med den praktiska, inte på grund av att den bibringas utifrån utan för att de är en och samma sak.

Om de intellektuellas svaghet under senare tid har varit deras tro på att proletärer förblir passiva för att de lider brist på "medvetande" – och om de har kommit att tro om sig själva att de utgör "avantgardet" – så har de många bittra besvikelser på lut.

Ändå är det denna idé som utgör leninismens essens, vilket bevisas av bolsjevismens tvetydiga historia. De här idéerna överlevde i slutändan endast på grund av att den ryska revolutionen misslyckades, det vill säga på grund av att maktbalansen, i internationell skala, mellan proletariat och kapital inte tillät de förra att genomdriva sin praktiska och teoretiska kritik.

Bolsjevismens verkliga roll

Det är detta vi skall försöka visa genom att i korthet analysera vad som hände i Ryssland, samt bolsjevismens verkliga roll. Lenin tog fullständigt fel då han trodde att han i de ryska revolutionära kretsarna såg frukten av "föreningen av arbetarrörelsen och socialismen". De revolutionärer som var organiserade i socialdemokratiska grupper bibringade inte proletariatet något "medvetande". Naturligtvis var en framställning av eller teoretisk artikel om marxismen väldigt betydelsefull för arbetarna: nyttan av den var emellertid inte att ge medvetande om eller en idé av klasskampen, utan endast att klargöra saker och provocera fram vidare tänkande. Lenin

förstod inte denna verklighet. Han ville inte endast bringa medvetande om socialismens nödvändighet i allmänhet till arbetarna, han ville även ge dem de förpliktiggande paroller som förklarade vad de måste göra vid en bestämd tidpunkt. Och detta var fullt normalt eftersom uteslutande Lenins parti (som klassmedvetandets garant) var lämpat att urskilja arbetarklassens allmänna intresse bortom alla dess uppdelningar i olika skikt, att analysera situationen vid alla tidpunkter, samt att formulera de lämpliga parollerna. Nå, 1905 års revolution skulle komma att vara tvungen att visa på bolsjevikpartiets praktiska oförmögenhet att leda arbetarklassen, samt att visa på avantgardepartiets ”eftersläpning” [”*behindness*”]. Alla historiker, även de som var anhängare till bolsjevikerna, såg att bolsjevikpartiet 1905 inte förstod någonting om sovjeterna. Förekomsten av nya organisationsformer växte fram ur misstron mot bolsjevikerna: Lenin slog fast att sovjeterna ”varken var ett arbetarklassens parlament eller ett organ för självstyre”. Det viktiga att se är att de ryska arbetarna inte visste att de skulle komma att bilda sovjet. Blott ett fåtal av dem kände till erfarenheterna från Pariskommunen och ändå skapade de en embryonal arbetarstat, även fast ingen hade utbildat dem. Den kautskyansk-leninska tesen förnekar i själva verket arbetarklassen all förmögenhet till originellt skapande när den inte vägleds av något parti (som sammansmältningen av arbetarrörelsen och socialismen). Nu kan vi se, genom att ta upp en fras från *Teser om Feuerbach*, att ”uppfostren /1905/ själv måste uppfostas”.

”Uppfostren själv måste uppfostas!”

Dock utförde Lenin när allt kommer omkring revolutionärt arbete (hans ståndpunkt om kriget, bland annat) till skillnad från Kautsky. Men Lenin var endast revolutionär då han gick emot sin egen teori om klassmedvetandet. Låt oss se på hans aktiviteter mellan februari och oktober 1917. Lenin hade arbetat i mer än 15 år (sedan 1900) för att skapa en avantgardeorganisation som skulle förverkliga förenandet av ”socialismen” och ”arbetarrörelsen”.

Han försökte regruppera ”politiska ledare” (”avantgardets representanter som var kapabla att organisera och leda rörelsen”). 1917, precis som 1905, visade sig detta politiska ledarskap, som representerades av bolsjevikpartiets centralkommitté, vara i bakvattnet av uppgifterna för tiden, samt i bakvattnet av proletariatets revolutionära aktiviteter. Alla historiker, inklusive de stalinistiska och trotskistiska, visar att Lenin var tvungen att mot strömmen i sin egen organisation utkämpa en långdragen och svår kamp för att se sina idéer segra. Och han lyckades först då han stödde sig mot arbetarna i partiet, på det verkliga avantgardet som var organiserat i fabriker inom och omkring de socialdemokratiska kretsarna. Det måste sägas att detta skulle ha varit omöjligt utan de aktiviteter som under många år utfördes av bolsjevikerna, lika mycket som på grund av nivån på arbetarnas vardagliga kamp som på försvaret av och propagandan för de revolutionära idéerna. Den stora majoriteten bolsjeviker, med Lenin i spetsen, bidrog sannerligen genom sin ökade propaganda och agitation till oktoberupproret 1917. Som revolutionära militanter spelade de en betydande roll: men som ”klassens ledarskap” eller det ”medvetna avantgardet” befann de sig bakom proletariatet. Revolutionen skedde emot idéerna i *Vad bör göras?* och i så måtto som de idéerna användes (skapandet av ett organ som dirigerade arbetarklassen, men som var separerat från den) visade de sig vara en bromskloss och ett hinder för revolutionen. 1905 befann sig Lenin efter historien då han höll fast vid idéerna från *Vad bör göras?*. 1917 deltog Lenin i den verkliga rörelsen bland de ryska massorna och genom detta förkastade han i praktiken de koncept han hade utvecklat i *Vad bör göras?*.

Om vi behandlar Kautsky och Lenin med en motsatt metod än den som de behandlar Marx med, om vi kopplar deras idéer till klasskampen istället för att separera dem från den framträder kautskyismen-leninismen som karaktäristisk för en hel period för arbetarrörelsen som redan från början har dominerats av den Andra internationalen. Efter att ha utvecklat och organiserat sig så gott de kunnat, ställdes proletärerna från slutet av 1800-talet inför en motsägelsefull situation. De besatt flera olika organisationer vars mål var att göra revolution och samtidigt var de oförmögna att

genomdriva revolutionen på grund av att omständigheterna inte var mogna. Kautskyismen-leninismen var ett uttryck för lösningen på denna motsägelse. Genom att postulera att proletariatet var tvunget att gå omvägen via det vetenskapliga medvetandet för att bli revolutionärt så ansvarade de för förekomsten av organisationer som inneslöt, dirigerade och kontrollerade proletariatet.

Som vi har påpekat är fallet Lenin mer komplext än fallet Kautsky i så måtto som Lenin, till skillnad från kautskyismen-leninismen, under en del av sitt liv var revolutionär. Vidare var situationen i Ryssland helt och hållet annorlunda än den i Tyskland, som i praktiken hade ett borgerligt-demokratiskt styre, där en arbetarrörelse existerade som var starkt utvecklad och integrerad i systemet. Det var helt annorlunda i Ryssland där allt fortfarande var tvunget att byggas upp och där det inte var frågan om att delta i de borgerliga parlamentariska eller reformistiska fackföreningsaktiviteterna, då sådana inte existerade. Under dessa förhållanden kunde Lenin inte en revolutionär ståndpunkt trots sina kautskyanska idéer. Icke desto mindre måste vi påpeka att han fram till världskriget ansåg att den tyska socialdemokratin var en modell.

I sina reviderade och korrigerade historieskrivningar om leninismen visar oss stalinisterna och trotskisterna en klarsynt Lenin som förstod och förkastade socialdemokratins och Internationalens ”svek” före 1914. Detta är en ren mytbildning och man måste verkligen studera Internationalens verkliga historia för att visa att Lenin inte bara icke förkastade, utan före kriget inte heller förstod någonting av fenomenet socialdemokratins degenerering.

Innan 1914 hyllade till och med Lenin det tyska socialdemokratiska partiet (SPD) för att ha förenat ”arbetarrörelsen” med ”socialismen” (cf. *Vad bör göras?*). Låt oss bara citera dessa rader ur nekrologen ”August Bebel” (som även innehåller åtskilliga felaktigheter vad gäller detaljer och innehåll kring denne modell för ”arbetarledare” och vad gäller den Andra internationalens historia):

Grunden för den tyska (och internationella) socialdemokratins parlamentariska taktik, som inte ger en tum åt fienden, som inte missar minsta möjlighet att uppnå förbättringar, oavsett hur små, för arbetarna, som samtidigt visar sig kompromisslösa vad gäller sina principer och alltid siktar mot att uppnå sina mål, på basis av den taktik som utarbetats av Bebel...

Lenin riktade dessa hyllningsord till ”den tyska (och internationella) socialdemokratin”, ”kompromisslösa vad gäller sina principer”, i augusti 1913! Ett år senare ansåg han att den upplaga av *Vorwärts!* (det tyska socialdemokratiska partiets tidning) som tillkännagav de socialdemokratiska ledamötenas röster för krigskrediterna var en förfalskning som producerats av tyska överbefälhavaren. Detta avslöjar djupet i de illusioner han under en lång tid (i själva verket sedan 1900–1902) haft om den Andra internationalen i allmänhet och den tyska socialdemokratin i synnerhet. (Vi undersöker inte inställningen till dessa frågor hos andra revolutionärer, till exempel Rosa Luxemburg. Det skulle kräva en egen detaljerad undersökning.)

Vi har sett hur Lenin 1917 i praktiken hade övergivit sina idéer från *Vad bör göras?*. Men klasskampens omogna karaktär på global nivå och i synnerhet i frånvaro av en revolution i Europa medförde besegrandet av den ryska revolutionen. Bolsjevikerna befann sig i maktställning med uppgiften att ”styra Ryssland” (Lenin), att utföra den borgerliga revolutionens uppgifter, vilken inte hade inträffat, det vill säga, att *de facto* säkra utvecklingen för den ryska ekonomin. Denna utveckling kunde inte vara något annat än kapitalistisk. Att hålla arbetarklassen – och oppositionen inom partiet – på mattan blev ett grundläggande mål. Lenin, som 1917 inte explicit hade förkastat *Vad bör göras?*, tog omedelbart åter upp de ”leninistiska” koncept som själva möjliggjorde det ”nödvändiga” inneslutandet av arbetarklassen. De demokratiska centralisterna, Arbetaroppositionen och Arbetargruppen krossades efter att ha förnekat ”partiets ledande roll”. Den leninistiska partiteorin infördes på samma sätt i ”Internationalen”. Efter Lenins död skulle Zinoviev, Stalin och så många andra utveckla den samtidigt som de

allt starkare insisterade på ”järndisciplin” och ”enhet i tanken och enhet i handling”. Den princip som den stalinistiska Internationalen vilade på var samma som utgjorde basen för de reformistiska socialistiska partierna (partiet skiljt från arbetarna, som av sig självt bringade dem medvetande). Vem som än förnekade den leninsk-stalinska teorin hemföll åt ”opportunistens, socialdemokratins och mensjevismens sumpmark”.

Vad bör göras?

För trotskisternas del så hängde de fast vid Lenins idéer och citerade ständigt och åter *Vad bör göras?*. Mänsklighetens kris är inte något annat än ledarskapets kris, sa Trotskij: så ett ledarskap måste skapas till vilket pris som helst. Detta är den ultimata idealismen, världshistorien förklaras som en kris för medvetandet.

När allt kom omkring triumferade stalinismen endast i länder där kapitalismens utveckling inte kunde säkerställas av bourgeoisien såvida inte förhållanden skapades för arbetarklassen att krossa den. I Östeuropa, Kina och Kuba formerades en ny ledande grupp, som var sammansatt av de högre kretsarna i en byråkratiserad arbetarrörelse tillsammans med före detta borgerliga specialister och tekniker, ibland av armékadrer eller före detta studenter som strömmade till den nya samhällsordningen som i Kina. I slutändan var en sådan process endast möjlig på grund av arbetarrörelsens svaghet. I Kina till exempel var det drivande skiktet i revolutionen småbönderna: oförmögna att leda sig själva kunde de endast ledas av ”partiet”. Före maktövertagandet dirigerar den grupp som är organiserad i ”partiet” massorna och de ”befriade zonerna” om det finns sådana. Efteråt tar det totaliteten av landets samhällsliv i sina händer. Överallt har Lenins idéer utgjort en kraftfull byråkratisk faktor. För Lenin var funktionen att leda arbetarklassrörelsen en specialfunktion som utfördes av ”ledarna” som organiserats avskiljt från rörelsen och med detta som sin uppgift. I så måtto som leninismen sanktionerade bildandet av ett organ som var

skiljt från revolutionen – yrkesmän som ledde massorna – tjänade den som ett ideologiskt rättfärdigande av formerandet av ledare som är skiljda från arbetarna. Vid detta laget, ryckt ur sitt ursprungliga sammanhang, är inte leninismen något annat än en teknik för omslutandet av massorna och en ideologi som rättfärdigar byråkrati och vidmakthållandet av kapitalismen: dess rekupering var en historisk nödvändighet för utvecklandet av de nya samhällsstrukturer som själva representerar en historisk nödvändighet för kapitalets utveckling. Allt eftersom kapitalismen expanderar och dominerar hela planeten så mögnar de villkor som möjliggör revolutionen. Leninismen närmar sig sin glansperiod.

Det är omöjligt att undersöka partiproblemet utan att sätta det i ett sammanhang av de historiska omständigheter under vilka debatten startade: oavsett dock, berodde utvecklandet av den leninistiska ideologin, om än i olika former, på den proletära revolutionens omöjlighet. Om historien har ställt sig på kautskyismen-leninismens sida, om dess motståndare inte har varit förmögna vare sig till att organisera sig på ett hållbart sätt över tid eller ens att framföra en sammanhängande kritik av detta, så är det inte på grund av slumpen: kautskyismen-leninismens framgångar är en produkt av vår epok och de första seriösa – praktiska – attackerna – på den utgör slutet för en hel historisk period. För att detta skulle hända var det nödvändigt för det kapitalistiska produktionssättet att utvecklas fullt ut över hela världen. Den ungerska revolutionen 1956 varslade om dödsstöten för en hel period: av kontrarevolution, men även av ett revolutionärt blomstrande. Ingen vet när denna period kommer att vara definitivt över men det står klart att kritiken av Kautskys och Lenins idéer, produkter från den perioden, blir möjlig och nödvändig från den tidpunkten. Det är därför vi rekommenderar läsandet av *Marxismens tre källor: Marx' historiska arbete* så att en hel epoks dominerande ideologi blir vida känd och förstådd. Långt ifrån att vilja dölja de idéer vi förkastar och angriper så vill vi vida sprida dem för att kunna visa på deras nödvändighet och historiska begränsningar.

De förhållanden som möjliggjorde utvecklandet av och framgången för organisationer av socialdemokratisk eller bolsjevikisk typ är idag helt och

hållet försvunna. Vad gäller den leninistiska ideologin så kan den från och med nu, bortsett från att vara till nytta för byråkrater i maktställning, men långt ifrån att vara till användning för revolutionära grupper som längtar efter ett förenande av socialismen och arbetarrörelsen, endast tjäna till att tillfälligt cementera föreningen mellan hjälpligt revolutionära arbetare och mediokra intellektuella.

Efterord till Karl Kautsky *Les trois sources du Marxisme*, april 1977,
Editions Spartakus (serie B No. 78)

Översättning: PHFK
för kommunism, april 2005